

Hverdagsforskning i usædvanlige fællesskaber

Anmeldelse af Flemming Røgilds

Birthe Bech-Jørgensen:
Nye tider og usædvanlige fællesskaber.
Socialpædagogisk
Bibliotek, Gyldendal
272 s.

Der er flere grunde til, at denne bog bør læses af alle nuværende og kommende beboere på Vesterbro og hvem, der iøvrigt måtte være interesseret.

Den første er, at den bysanering, Vesterbro igennem goerne har gennemgået, også har resulteret i, at store dele af beboermassen er blevet udskiftet. Den anden er, at den giver et indblik i dele af Vesterbros historie, der med de nye tider, der er kommet til bydelen, nu risikerer at gå i glemmebogen. Den tredje er, at der er tale om en beretning om mennesker, hvis historier man skal have et særligt øje for, og er der nogen, der har det, så er det forfatteren til denne bog om Vesterbro og de mennesker, der har været og stadigvæk er medvirkende til at gøre deres særlige hverdagsliv til et kvalificeret hverdagsliv.

Der er tale om kultursociologen Birthe Bech-Jørgensens seneste bog *Nye tider og usædvanlige fællesskaber*. De nye tider er et begreb, hun har lånt fra den fra Birminghamskolen kendte engelsk-jamaicanske kulturforsker Stuart Hall. Det refererer til den pluralisering af det sociale liv, der opstår, når de traditionelle livsmåder forandres og nye kommer til, således at resultatet bliver, at der opstår en kulturel mangfoldighed i form af nye livsmåder og livsstile. Når man siger nye tider har man derfor også sagt nye former for undertrykkelse, marginalisering og udstødelse samt nye former for modstand og nye sociale bevægelser og en dermed forbunden udstrækning af det politiske til en verden, der hidtil er blevet anset som upolitisk. Hermed er der sket en enorm differentiering af beboersammensætning og en tilsvarende udvidelse af det civile samfund til familie, sundhed, seksualitet og krop. I Vesterbros tilfælde omfatter de nye tider desuden en række nye etnicitetsformer og dermed forbundne kulturmøder eller fraværet af samme, idet disse er medvirkende til at minde en om, at vi alle kommer fra et sted og både har brug for en identitet og et kulturelt tilhørsforhold.

Bogens omdrejningspunkt består således i en vidt forgrenet undersøgelse af, hvorledes der på Vesterbro altid har været en tradition for at tackle de udfordringer, de nye tider skaber, således at ændringen af traditionerne også skaber nye behov for såvel refleksivitet som autonomi i hverdagslivet. Det er den ene side af bogens fokus. Den anden består i det kvalificerede hverdagsliv, det halvfemsårige Kristeligt Studentersettlement på Vesterbro har været med til at skabe rammerne om i det såkaldte Sidegadeprojekt i Saxogade, hvor der i en række tidligere butikker er blevet skabt forudsætningerne for et særligt samarbejde mellem resourcesvage og ressourcestærke beboere og dermed også for Birthe Bech-

Jørgensens egentlige interesse: *De usædvanlige fællesskaber*.

Hvad sker der, når såkaldte udstødte mennesker selv forvalter og organiserer deres hverdagsliv? Hvilke nye egenskaber og kvaliteter tilføjes det på de forskellige områder af hverdagslivet? Og hvilken betydning har rammerne i de forskellige sidegadeprojekter for forståelsen af det, der ifølge forfatteren konstituerer hverdagslivets selvfølgelige symbolske orden? Hvad skal der med andre ord til for at skabe rammerne om et kvalificeret hverdagsliv, spørger Birthe Bech-Jørgensen, samtidig med at hun giver nogle af de foreløbige svar herpå i samtalerne med brugerne af Café Sonja; Københavns Genbrugscompagni, et uddannelsesprojekt for renovationsarbejdere, lastbilchauffører og grønne gårdmænd; mor-og-barn-butikken Hva´ Så; sundhedsbutikken Solhatten og internetcaféen Nethulen, der forlener hele projektet med den dialektik mellem det globale og det lokale, som Kristeligt Studentersetlement på Vesterbro også er en del af.

Der findes så mange kærlige historier i denne lille, men store bog om almindelige menneskers liv fra det forrige århundredes begyndelse til slutningen af århundredet, der alle er fortalt med en utrolig sensibilitet over for de knopskydninger, der er en del af hverdagslivets magi og stoflighed, samtidig med at det reflektive i disse menneskers historie fremstilles på en sådan måde, at man ikke kan undgå at give forfatteren ret i, at hverdagslivet både er et vildt begreb, fordi det ikke kan defineres, selv om alle og enhver ved, hvad det er, og fordi det lægger op til en forskningsstrategi, der – som den nu afdøde franske sociolog Pierre Bourdieu siger det – "må være parat til at have med ting at gøre, som er komplicerede, forvirrede, urene, usikre, og som alle går imod den almindelige opfattelse af intellektuel stringens" (s.43). Med dette som den ene ledetråd, og sine egne erfaringer med at være i en intens dialog med subjekterne for forskningsprocessen – læs: udstødte og usædvanlige mennesker – og den efterfølgende forvirring over, hvorledes man skal forstå det, man får at vide, som den anden ledetråd, redegør Birthe Bech-Jørgensen på sober vis for, at der hverken interviewes for at illustrere på forhånd givne værdier og sympatier og – kunne man tilføje – teorier, men for at finde frem til mønstre i det lokale hverdagsliv og de dybtliggende samfundsmæssige nødvendigheder, som hverdagslivet er forbundet med. På denne måde bliver resultatet en form for opdatering af halvfjerdsernes aktionsforskning, der i dette særlige tilfælde er præget af, at Birthe Bech-Jørgensen længe før, hun påbegyndte sit mangeårige, frugtbare virke som kul-

tursociolog, faktisk er uddannet væver.

På dette punkt er der i bogens tilgang til sit genstandsfelt lighedstræk med den ligeledes fra Birminghamskolen kendte kulturforsker Paul Willis' tilgang til den etnografiske arbejdsproces med hans krav om, at forskningsprocessen skal forlenes med en sådan æstetisk sensibilitet, at det færdige resultat kan sidestilles med et kunstværk. Men det betyder ikke, at der er tale om en ateoretisk formidling af forskningsresultaterne. Kun at den teoretiske erkendelse indgår i et dialektisk samspil med de beretninger, Birthe Bech-Jørgensen giver hverdagshistoriernes form, samtidig med at hun sætter dem ind i en ramme om de ældre Vesterbroboere, der nu er døde og borte, men ikke nødvendigvis glemte, til de yngre Vesterbroboere, der som den engelske sociolog David Harvey siger det, kommer til at inkarnere et rum, hvor håbet stadig får tildelt en rolle som en vital sociologisk forklaringsfaktor.

Dette er usædvanligt i nyere dansk sociologi.

Tidsskriftet Social Kritik har tidligere viet et helt temanummer til baggrunden for forskningsprojektet "det kvalificerede hverdagsliv". Her gøres der samtidig rede for opfølgeren til dette projekt, idet beretningen om de usædvanlige fællesskaber på Vesterbro i København tænkes fulgt op af en beskrivelse af de usædvanlige mennesker, der på trods af, at de er hjemløse, misbrugere eller sindslidende, alligevel har et behov for omsorg på egne præmisser, og hvorledes man som socialarbejder kan tilgodese dette i en større dansk provinsby som Ålborg. Da dette projekt endnu ikke er offentliggjort, er der kun at sige: Køb *Nye tider og usædvanlige fællesskaber* før din ejendomsmægler finder på at lade den blive en del af deres tilbud om en bolig i denne gentrificerede bydel, således at der også følger en historiebog for viderekomne hverdagsmagere med i handelen.

Eller som den gamle digter kunne sige det: "Nu ringer den lokale kirkes klokker/og jeg vil læse et eller andet godt digt/lad mig omfavne dig i ønsket om at/du klarer livet og din ensomhed".

Referencer:

- Bech-Jørgensen, Birthe. 1999. *Normalitetsbilleder*. Ålborg Universitet. ALUF.
Bech-Jørgensen, Birthe. 2001. *Nye tider og usædvanlige fællesskaber*. København. Gyldendal.
Harvey, David. 2000. *Spaces of Hope*. Edinburgh. Edinburgh University Press.
Nielsen, Lean. 1981. *Breve fra nat til dag*. København. Gyldendal.
Social Kritik. 2001. Nr. 73: Tema: *Hverdagsliv*.
Willis, Paul. 2000. *The Ethnographic Imagination*. Oxford. Polity Press.